

Ref 34

Den som har tillstånd att använda radiosändare är skyldig att betala en avgift för marknadskontroll enligt radioutrustningslagen även om den utrustning som används inte omfattas av den lagen.

2 och 15 §§ radioutrustningslagen (2016:392) och 3 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 10 juni 2021 följande dom (mål nr 4484-20).

Bakgrund

1. Radioutrustningslagen (2016:392) innehåller bestämmelser om tillhandahållande av radioutrustning på marknaden och om viss användning av sådan utrustning.

2. Radioutrustning ska enligt radioutrustningslagen vara konstruerad och tillverkad så att den uppfyller olika krav. Kraven innebär bl.a. att utrustningen ska vara konstruerad så att den inte skapar radiovågor som är skadliga för annan radioanvändning. Alla de som tillverkar, importerar eller distribuerar radioutrustning är skyldiga att se till att endast produkter som uppfyller kraven tillhandahålls.

3. Post- och telestyrelsen (PTS) är marknadskontrollmyndighet enligt radioutrustningslagen och ska bedriva marknadskontroll av utrustning som omfattas av lagen. Marknadskontrollen riktar sig mot dem som tillverkar, importerar eller distribuerar radioutrustning och innebär att myndigheten bevakar att utrustningen uppfyller de tekniska och administrativa kraven.

4. Radioutrustningslagen omfattar inte all radioutrustning. Viss sådan utrustning omfattas av annan reglering och är därmed undantagen från PTS marknadskontroll. I en uppräkningslista i en bestämmelse i lagen anges vad lagen inte omfattar. Ett slags utrustning som anges där är sådan utrustning som omfattas av EU:s s.k. marindirektiv. Transportstyrelsen är marknadskontrollmyndighet för utrustning som omfattas av det direktivet.

5. Finansieringen av PTS uppgift som marknadskontrollmyndighet enligt radioutrustningslagen sker genom avgifter. För att täcka kostnaderna ska, enligt en bestämmelse i radioutrustningslagen, bl.a. den som har tillstånd att använda radiosändare enligt

lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation betala en avgift. PTS tillämpar regleringen på så sätt att en s.k. marknadskontrollavgift tas ut för varje beviljat tillstånd att använda radiosändare.

6. E.S. har tillstånd enligt lagen om elektronisk kommunikation att använda radiosändare ombord på ett fartyg. Den utrustning han använder omfattas inte av radioutrustningslagen utan av marin-direktivet.

7. PTS debiterade E.S. årsavgift. Årsavgiften bestod av dels avgift för tillståndet att använda radiosändare, dels marknadskontrollavgift.

8. E.S. överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm och yrkade att beslutet skulle undanröjas i den del det avsåg marknadskontrollavgift. Han gjorde gällande att det var orimligt att ålägga honom avgiftsskyldighet för utrustning som uttryckligen var undantagen från radioutrustningslagen och som dessutom omfattades av en annan myndighets marknadskontroll.

9. Förvaltningsrätten fann att avgiftsskyldigheten enligt radioutrustningslagen inte kunde gälla för någon annan än den som har tillstånd enligt lagen om elektronisk kommunikation till att använda sådan utrustning som omfattas av radioutrustningslagen. Eftersom E.S. utrustning var undantagen från radioutrustningslagen saknades det rättsligt stöd för att ta ut en avgift för marknadskontroll enligt den lagen. Förvaltningsrätten biföll därför överklagandet och upphävde PTS beslut såvitt avsåg marknadskontrollavgift.

10. Kammarrätten i Stockholm avslog PTS överklagande dit med i huvudsak samma motivering som förvaltningsrätten.

Yrkanden m.m.

11. *Post- och telestyrelsen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens och förvaltningsrättens domar och fastställa myndighetens beslut samt anför följande. Avgiften för marknadskontroll enligt radioutrustningslagen är inte knuten till den utrustning som används utan ska betalas av alla som gynnas av en störningsfri radiomiljö. Den krets som omfattas av bestämmelsen om avgiftsskyldighet är således en annan än den som radioutrustningslagen i övrigt riktar sig till.

12. *E.S.* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

13. Frågan i målet är om den som har tillstånd att använda radiosändare är skyldig att betala en avgift för marknadskontroll enligt radioutrustningslagen även om den utrustning som används inte omfattas av den lagen.

Rättslig reglering m.m.

14. I 1 § andra stycket radioutrustningslagen anges att lagen innehåller bestämmelser om tillhandahållande av radioutrustning på marknaden och om viss användning av sådan utrustning.

15. Av 2 § framgår att viss radioutrustning inte omfattas av lagen. Det gäller bl.a. sådan utrustning som omfattas av direktiv 2014/90/EU om marin utrustning och om upphävande av rådets direktiv 96/98/EG (marindirektivet).

16. Enligt 9 § första stycket radioutrustningsförordningen (2016:394) utövar PTS marknadskontroll enligt radioutrustningslagen.

17. Av 3 kap. 1 § lagen om elektronisk kommunikation framgår att det krävs tillstånd för att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare. Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

18. I 15 § första stycket radioutrustningslagen föreskrivs att den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag ska betala en avgift för att täcka kostnaderna för marknadskontrollmyndighetens uppgifter enligt radioutrustningslagen. Avgiften ska betalas enligt grunder som leder till att kostnaderna med skälig andel fördelas på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

19. Med stöd av ett bemyndigande i förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet har myndigheten meddelat föreskrifter om avgifter enligt bl.a. 15 § radioutrustningslagen.

20. Av 12 § Post- och telestyrelsens föreskrifter om avgifter i den i målet tillämpliga lydelsen (PTSFS 2018:6) framgår att den som har tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. 1 § lagen om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för marknadskontroll enligt radioutrustningslagen i enlighet med vad som framgår av bilagan till författningen. I bilagan anges att den

årliga avgiften för sändare i sjöfartsradio är 374 kr per tillstånd, varav 12 kr avser avgift för marknads kontroll.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

21. Enligt 15 § radioutrustningslagen ska bl.a. den som har tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. 1 § lagen om elektronisk kommunikation betala en avgift för att täcka kostnaderna för marknads kontrollmyndighetens uppgifter enligt radioutrustningslagen. Avgiftsskyldigheten är inte begränsad till utrustning som omfattas av radioutrustningslagen.

22. Av 2 § radioutrustningslagen framgår att lagen inte omfattar all radioutrustning. Syftet med den paragrafen är dock endast att upplysa om att viss utrustning är undantagen från de krav som följer av lagen (jfr prop. 2015/16:93 s. 57 f.). Bestämmelserna i paragrafen riktar sig således i första hand till dem som omfattas av PTS marknads kontroll, dvs. tillverkare, importörer och distributörer.

23. Skyldigheten enligt 15 § radioutrustningslagen att betala en avgift för marknads kontrollen riktar sig däremot till dem som har nytta av den kontrollen, bl.a. användarna av radioutrustning, genom att de ges möjlighet att bedriva sin verksamhet utan risk för skador eller störningar på grund av undermålig utrustning (prop. 2000/2001:10 s. 6).

24. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens uppfattning är den som har tillstånd att använda radiosändare enligt lagen om elektronisk kommunikation därmed skyldig att betala en avgift för marknads kontroll enligt radioutrustningslagen oberoende av om den utrustning som används omfattas av radioutrustningslagen eller inte.

25. E.S. har tillstånd att använda radiosändare enligt lagen om elektronisk kommunikation. PTS har således haft rätt att påföra honom en avgift för marknads kontroll enligt radioutrustningslagen. Överklagandet ska därmed bifallas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet, upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens domar samt fastställer Post- och telestyrelsens beslut.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Ståhl, Svahn Starrsjö, von Essen* och *Rosén Andersson*. Föredragande var justitisekreteraren Ia Hamlin.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2020-02-12, ordförande Lundmark):

Frågan är om PTS kan ta ut en avgift avseende marknadskontroll enligt radioutrustningslagen för aktuell radioutrustning.

Enligt 3 kap. 1 § lagen om elektronisk kommunikation (LEK) krävs tillstånd för att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare.

Av 15 § radioutrustningslagen följer att den som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § LEK ska betala en avgift för att täcka en marknadskontrollmyndighets uppgifter enligt radioutrustningslagen.

Av 12 § Post- och telestyrelsens föreskrifter om avgifter (PTSFS 2018:6) framgår att den som har tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. 1 § LEK ska betala en årlig avgift för marknadskontroll enligt radioutrustningslagen.

Enligt 2 § radioutrustningslagen omfattar lagen inte utrustning som omfattas av marindirektivet.

E.S. har gjort gällande att aktuell radioutrustning är rattmärkt och omfattas av marindirektivet. Förvaltningsrätten anser att det inte har framkommit skäl att ifrågasätta denna uppgift och konstaterar därmed att utrustningen inte omfattas av radioutrustningslagen. Enligt förvaltningsrättens mening kan den föreskrivna avgiftsskyldigheten inte gälla för någon annan än den som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § LEK till sådan utrustning som omfattas av radioutrustningslagen. Det saknas därför utrymme att ta ut en årsavgift för marknadskontroll enligt 15 § radioutrustningslagen och 12 § PTSFS 2018:6 på det sätt som skett. Överklagandet ska därför bifallas och beslutet, såvitt avser årsavgiften enligt radioutrustningslagen, upphävas. För det fall E.S. redan har betalat årsavgiften ska PTS återbetala den.

– Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och upphäver Post- och telestyrelsens beslut i den del det avser årsavgift enligt radioutrustningslagen om 12 kronor.

Kammarrätten i Stockholm (2020-07-03, Linder, Eriksson och Axelsson):

I målet är det ostridigt att den radioutrustning som E.S. har beviljats tillstånd att använda omfattas av marindirektivet (direktiv 2014/90/EU om marin utrustning).

PTS har påfört E.S. en årlig marknadskontrollavgift enligt 12 § i PTS föreskrifter om avgifter (PTSFS 2018:6). Den rättsliga grunden för att påföra en sådan avgift finns i 15 § radioutrustningslagen. Av 2 § radioutrustningslagen följer att lagen inte omfattar utrustning som omfattas av marindirektivet. Den som har tillstånd att använda sådan utrustning kan därför inte åläggas en avgiftsskyldighet med stöd av radioutrustningslagen. Överklagandet ska alltså avslås.

– Kammarrätten avslår överklagandet.